

İçindekiler

Önsöz 9

1. Felsefe

1. Felsefe Eğitimi ile Felsefe Öğretimi 11 • 2. Felsefi Bilgi 13 • 3. Felsefe Nedir? 15 • 4. Felsefe Sorusu Nedir? 16 • 5. Bilimlerin Bilgisi 17 • 6. Felsefe ve Öteki Etkinlik Alanları 19 • 7. Bilgelik Sevgisi 21 • Okuma Önerileri 23 • Okumalık (Joseph M. Bochenski - *Felsefeye Düşünmenin Yolları*) 23

2. Bilgi Felsefesi

1. Özne ile Nesne 27 • 2. Bilginin Olanağı 29 • 3. Bilginin Kaynağı 32 • 3.1. Akılcılık 33 • 3.2. Deneycilik 34 • 3.3. Eleştirel Felsefe 37 • 4. Doğruluk (Hakikat) Sorunu 39 • Okuma Önerileri 42 • Okumalık (David Pears - *Bilgi Nedir?*) 42

3. Mantık

1. Mantık Nedir? 45 • 2. Akıl Yürütme ve Geçerlilik 46 • 2.1 Tümdengelim 47 • 2.2 Tümevarım 48 • 2.3. Benzeşim (Analoji) 49 • 3. Kavram ve Terim 50 • 3.1. İşlem-Kaplam 50 • 3.2. Cins, Tür, Ayırım 51 • 3.3. Tanım 52 • 4. Önerme 54 • 4.1 Anlam ve Doğruluk Değeri 54 • 5. Mantığın Tarihçesi 55 • 5.1 Eskiçağ 55 • 5.2. Ortaçağ 56 • 5.3. Yeniçağ 57 • 5.4. Modern Mantık 58 • 6. Mantığın Uygulama Alanları 59 • Okuma Önerileri 60 • Okumalık (Cemal Güzel - *Felsefe Sözlüğü* / "mantık" maddesi) 60

4. Varlık Felsefesi

1. İlk Felsefe 63 • 2. Varlık ve Varolan 64 • 3. Kendi Başına Varlık ve Görünüş 65 • 4. Varolanın İlkeleri 66 • 4.1. Özdeşlik İlkesi 67 • 4.2. Çelişmezlik İlkesi 68 • 4.3. Üçüncü Halin Olmazlığı İlkesi 68 • 4.4. Yeterli Neden İlkesi 69 • 5. Metafizik ve Varlık Felsefesi 70 • 6. Kategoriler 71 • 7. Varolanın Türleri 73 • 8. Varlık Kipleri 74 • 9. Varlık ve Hiçlik 75 • 10. Varlık Felsefesinin Genel

Olarak Felsefeye Katkısı 76 • Okuma Önerileri 77 •
Okumalık (Joseph M. Bochenski - *Felsefeye Düşünmenin Yolları*) 77

5. Bilim Felsefesi

1. Bilgi Felsefesi ve Bilim Felsefesi 81 • 2. Pozitivizm 82
• 3. Anti-pozitivizm (Pozitivizm Karşıtlığı) 84 • 3.1. Açık-
lama ve Anlama 85 • 4. Neo-pozitivizm (Yeni Poziti-
vizm) 86 • 4.1. Bilimsel Açıklama 87 • 4.2. Bilimsel Ön-
deyi 90 • 5. Bilimsellik Ölçütü 91 • 5.1. Doğrulanabilirlik 91
• 5.2. Yanlışlanabilirlik 94 • 6. Yaygın Bilim Anlayışının
Eleştirisi 96 • 6.1. Olağan Bilim 98 • 6.2. Bilimsel Devrim
99 • Okuma Önerileri 101 • Okumalık (Paul Karl Feyer-
abend - “Nasıl İyi Bir Deneyci Olunur”) 102

6. Değer Felsefesi ve Etik

1. Değerlendirme Sorunu ve Değer Felsefesi 107 • 1.1.
Ahlak ve Değer Yargıları 109 • 1.2. Değer ve Değerler
110 • 1.3. İyi ve Kötü Kavramları 111 • 1.3.1. Platon 111
• 1.3.2. Aristoteles 112 • 1.3.3. Kant 112 • 1.3.4. Scheler
113 • 1.3.5. Hartmann 113 • 1.3.6. Nietzsche 114 • 2. Etik
ve Eylem Bilgisi 115 • 2.1. Ahlak Felsefesi ve Etik 115 •
2.2. Etiğin Temel Sorunları 116 • 2.2.1. En Yüksek İyi 117
• 2.2.2. Doğru Eylem 117 • 2.2.3. İstenç Özgürlüğü 117 •
2.3. Çeşitli Etik Görüşleri 118 • 2.3.1. Biçimsel Etik 118 •
2.3.2. İçerikli Değer Etiği 120 • 2.3.3. Faydacı Etik 121 •
2.3.4. Varoluşçu Etik 121 • Okuma Önerileri 123 • Oku-
malık (David Hume - *İnsan Doğası Üzerine Bir İnceleme*) 123

7. Tarih Felsefesi

1. Felsefe ile Tarih 129 • 2. “Tarih” Sözcüğünün İki An-
lamı 130 • 3. Oluşu ve Değişmeyi Açıklayan Tarih Felse-
feleri 131 • 3.1. Hegel: Tarihte Aklın Egemenliği 131 •
3.2. Comte: Uygarlığın Zorunlu Yürüyüşü 132 • 3.3.
Marx: Toplumsal Değişmenin Yasası 134 • 4. Metodolo-
jik Tarih Felsefeleri 136 • 4.1. Dilthey: Tin Bilimlerinin
Temelleri 136 • 4.2. Croce: Tarih Bilimi ve Tarih Felsefesi
137 • 4.3. Collingwood: Geçmiş Yaşantının Yeniden Can-
landırılması Olarak Tarih 139 • 4.4. Popper: Tarihsicili-

ğin Eleştirisi 141 • 5. Tarih Metafiziği ile Tarih Metodolojisi 143 • Okuma Önerileri 144 • Okumalık (R. G. Collingwood - *Tarih Tasarımı*) 144

8. Estetik ve Sanat Felsefesi

1. Estetik Kavramı 149 • 2. Estetik Özne ile Estetik Nesne 150 • 3. Eskiçağ'dan Bu Yana "Estetik" ve "Güzel" 151 • 3.1. Platon 151 • 3.2. Plotinos 152 • 3.3. Augustinus 153 • 3.4. Kant 154 • 3.5. Hegel 156 • 3.6. Croce 157 • 4. Estetik Beğeni ile Estetik Yargı 158 • 5. Sanat Nedir? 159 • 5.1. Taklit Olarak Sanat 160 • 5.2. Yaratı Olarak Sanat 161 • 5.3. Oyun Olarak Sanat 161 • 5.4. Sanat Yapıtı 162 • Okuma Önerileri 164 • Okumalık (Aristoteles - *Poietika*) 164

9. Hukuk Felsefesi

1. Hukuk Bilimi ve Hukuk Felsefesi 169 • 2. Hukuk Kavramı ve Hukukun Geçerliği 170 • 3. Hak Kavramı 171 • 4. Adalet Kavramı 172 • 4.1. Denkleştirici Adalet 173 • 4.2. Dağıtıcı Adalet 173 • 4.3. Hakkaniyet 173 • 4.4. Toplumsal Adalet 174 • 5. Doğal Hukuk ile Pozitif Hukuk 174 • Okuma Önerileri 176 • Okumalık (Raymond Wacks - *The Philosophy of Law*) 176

10. Siyaset Felsefesi

1. Toplum, Devlet, Felsefe 181 • 2. Temel Kavramlar 183 • 2.1. Devlet 183 • 2.2. Sivil Toplum 184 • 2.3. Hukuk Devleti 185 • 2.4. Devlet, Birey ve Toplum 187 • 3. Toplum ve Devlet Öğretileri 188 • 3.1. Eskiçağ 188 • 3.1.1. Platon 188 • 3.1.2. Aristoteles 190 • 3.2. Ortaçağ 190 • 3.3. Rönesans 191 • 3.3.1. Machiavelli 191 • 3.3.2. Grotius 192 • 3.4. Ütopya 192 • 3.4.1. Thomas More 192 • 3.4.2. Campanella 193 • 3.4.3. Bacon 193 • 3.5. Yeniçağ 194 • 3.5.1. Toplum Sözleşmesi 194 • 3.5.1.1. Hobbes 194 • 3.5.1.2. Rousseau 195 • 3.5.2. Locke 196 • 3.5.3. Montesquieu 197 • 3.6. XIX. Yüzyıl 197 • 3.6.1. Hegel 197 • 3.6.2. Mill 198 • Okuma Önerileri 198 • Okumalık (Jürgen Habermas - *Liberal Demokrasinin Üç Biçimi*) 199

11. Dil Felsefesi

1. İnsan ve Dil 207 • 2. Dil Felsefesi, Dilci Felsefe ve Dilbilim 208 • 3. Dil Felsefesinin Tarihine Kısa Bir Bakış 210
- 3.1. Dil ve Dünya 212 • 3.2. Dil ve Kullanım 213 •
- 3.3. Çağdaş Dilbilim 217 • Okuma Önerileri 218 • Okumalık (John R. Searle - *Söz Edimleri*) 218

12. İnsan Felsefesi

1. Felsefe ve İnsan Felsefesi 221 • 2. Felsefe Tarihinde Çeşitli İnsan Görüşleri 222 • 2.1. Eskiçağ 222 • 2.1.1. Sokrates 223 • 2.1.2. Platon 224 • 2.1.3. Aristoteles 225 • 2.1.4. Stoacılar 225 • 2.1.5. Epiküros 226 • 2.2. Ortaçağ 226 • 2.3. Modern Felsefe 228 • 2.3.1. Descartes 228 • 2.3.2. Vico 229 • 2.3.3. Kant 230 • 3. Felsefi Antropoloji 231 • Okuma Önerileri 233 • Okumalık (Max Scheler - *İnsanın Kozmostaki Yeri*) 234

Sözlük 237

Kaynakça 259

Dizin 263